

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

ARTICVLVS II.

An in Visione Beata detur, vel possit dari verbum creatum?

36. **I**N hujus difficultatis resolutione tres reperio Authorum sententias. Prima asserit de facto dari in visione beatifica verbum creatum, productum à Beato: non tamen negat posse Deum gerere vices verbi, & uniri cum intellectu beati per modum termini ultimi intellectionis. Pro hac sententia citantur Capreolus, Ferrariensis, Sylvester, Torres, & alij, quos refert & sequitur Ildephonsus Michaël Zamorensis, tomo 1. in 1. partem quæst. 12. art. 2. dubio 3. Secunda docet in visione Beata nec dari de facto verbum creatum, nec dari posse; sed Deum gerere vices verbi, & uniri cum intellectu beati. Ita Salmanticensis, Ioannes à S. Thoma, Bannez, Gonzales, & alij. Tertia sententia media est Suaris, & aliorum asserentium nec divinitus posse fieri quod Deus suppleat vices verbi. Hanc fusè impugnat Gonzales disp. 25. sect. 4.

§. I.

Terrior & probabilior sententia duplici conclusione stabilitur.

37. **D**ico primò: Beati per visionem beatificam nullum formant verbum, seu speciem expressam, Deum sicuti est in se representantem. Ita colligitur ex D. Thoma hic art. 2. & aliis locis supra citatis, ubi negat omnem similitudinem, seu representationem divinæ essentiae creatam, tenentem se ex parte objecti, & gerentem vices illius, solumque admittit similitudinem ex parte potentie, quam vocat lumen gloriæ.

Eadem veritas insinuari videtur à Propheta Psalmo 74. ubi enim communis versio legit, *Te decet hymnus Deus in Sion*, Caldaica habet, *Tibi silentium Deus in Sion*; quia licet beati, in celesti illa patria Deum continuo contemplantur, & laudent, in visione tamen beatifica nullum producant verbum, seu speciem expressam, sed ipsa essentia divina per seipsam immediatè gerit vices verbi, & speciei expressæ. Hoc autem silentium, seu carentia verbi creati in beatis, oritur præcipuè ex ejus inutilitate. Verbum enim propter hæc duo præcipuè ponitur in intellectu creato, scilicet ut objectum reddat intelligibile in actu secundo, & ut sistat illud intra intellectum, & reddat intimè præsens per modum termini intrinseci ipsius intellectionis: At hoc habet divina essentia ex se, & independentè ab omni forma creata; est enim sua intelligibilitas & actus purus, tam in ordine intelligibili, quam entitativo; est etiam intimè præsens, & unita intellectui beatorum, non solum per modum principij, sed etiam per modum termini actualis intellectionis: Ergo ex se potest subire rationem verbi, seu speciei expressæ.

38. Confirmatur, & magis explicatur hæc ratio. Verbum ponitur, ut terminet actualem intellectionem: Sed essentia divina ratione sui, est omnino proportionata intellectui beati, ut terminet actualem ejus cognitionem: quia in ratione objecti, tam motivi, quam terminativi, habet omnem rationem formalem intelligibilitatis. Potentia autem beati, supponitur sufficièter proportionata per lumen gloriæ, eam elevans, &

A confortans: Ergo superfluit verbum creatum in visione beatifica, subindeque non datur in illa.

Confirmatur ampliùs: Videmus animam nostram, quia est in infimo gradu immaterialitatis rerum spiritualium, pro hoc statu non habere rationem speciei impressæ, nec expressæ, in cognitione sui; Angelum verò, quia illam excedit in immaterialitate, habere in sui cognitione rationem speciei impressæ, non tamen expressæ: Ergo cum Deus sit in supremo gradu immaterialitatis, & actus purus in ordine intelligibili, poterit gerere vices utriusque speciei, & esse sua intelligibilitas, non solum in actu primo, & per modum objecti motivi, sed etiam in actu secundo, & per modum objecti terminativi. Quapropter verbum in divinis, non producitur ex indigentia objecti, sed ex fecunditate producentis; quia intellectus Patris est prolificus, & infinite fecundus.

Dico secundo: Repugnat dari verbum creatum in visione beata.

Fundamentum hujus conclusionis non est aliud, quam illud quod articulo præcedenti positum est, pro speciei impressæ neganda; siquidem illud ipsum quod representat speciem impressæ in actu primo, & ut objectum intelligibile, representat expressæ in actu secundo, ut objectum intellectum, & per modum termini in quem intellectio fertur; unde speciei expressæ est perfectior, & actualior similitudo objecti, quam impressæ; & ita si implicet dari speciem impressam, essentia divinæ ut est in se representativam, eò quod nulla forma creata possit esse ejusdem immaterialitatis cum illa, nec ejus similitudo formalis, ut articulo præcedenti declaravimus: à fortiori repugnabit dari speciem expressam, quidditative Deum representantem.

Præterea, Deus, cum sit actus purus in ordine intelligibili, est sua intelligibilitas, non solum in actu primo, & per modum objecti motivi, sed etiam in actu secundo, & per modum objecti terminativi: Ergo sicut essentia divina, non potest fieri proximè intelligibilis ab intellectu creato, per aliquam speciem impressam creatam; ita nec actu intellecta, per verbum à beatis expressum, & ab illis productum.

Confirmatur: Deus ex se, & ex sua essentia, non minus est intelligibilis in actu, quam intelligens, nec minus est actus purus in ratione intelligibilis, quam in ratione intelligentis: Ergo sicut implicat, illum constitui in ratione intelligentis in actu, per formam intrinsecam, quale est intelligere creatum; ita repugnat illum constitui in ratione intelligibilis, vel intellecti in actu, per speciem expressam creatam.

Addo quod, speciei illa ab intellectu beatorum expressæ, esset infinita in representando, utpote essentiam divinam, ejusque attributa, & creaturas posibles representans; ut supra dicebamus de speciei impressæ creata, & consequenter esset infinita perfectionis & immaterialitatis; quod omni formæ creatae & creabili repugnat, ut ibidem ostendimus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

44. **O**bjicies primò: Verbum est similitudo objecti ab intellectu producta, & expressa: Sed in visione beata datur hæc similitudo: Ergo & verbum, seu speciei expressæ. Major constat

ex Philosophia: Minor verò probatur ex Scriptura, & SS. Patribus. Dicitur enim 1. Ioan. 3. *Cum apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Item Augustinus 9. de Trinit. dicit, *Cum Deum novimus, fit aliqua similitudo Dei in nobis.* Et libro 14. cap. 17. loquens de visione beata, ait: *In hac imagine, tunc perfecta erit similitudo, quando Dei perfecta erit visio.* Item libro 15. cap. 16. *Quando, inquit, videbimus eum sicuti est, tunc verbum nostrum non erit falsum.* Ergo sentit Augustinus, produci verbum in visione beata.

Idem colligitur ex D. Thoma infra quaest. 27. art. 1. ubi dicit: *Quicumque intelligit, ex hoc ipso quòd intelligit, procedit aliquid intra ipsum, quòd est conceptio rei intellectae.* Ubi S. Doctor loquitur universaliter de omni intellectione, etiam beatifica; aliàs non rectè inde colligeret contra Arrianos & Sabellianos, dari Verbum in Deo: quòd tamen ibidem probare intendit; diceret enim Arrianus, vel Sabellianus, quòd si in nobis, solum quando imperfectè, & in via cognoscimus, producit verbum, non verò in cognitione perfectissima, qualis est visio beata: in Deo qui est infinita perfectionis in intelligendo, nulla debet poni processio verbi ad intra. Unde idem D. Thomas de verit. quaest. 4. art. 2. dicit, *Verbum est aliquid realiter procedens ab altero.* Et addit, *Quòd universaliter verum est, de omni quòd à nobis intelligitur, sive per essentiam videatur, sive per similitudinem:* Ergo ex D. Thoma, etiam in visione beata, in qua Deus videtur per essentiam, formatur verbum.

45.

Respondeo negando Majorem, ad cuius primam probationem ex Scriptura desumptam, dicendum cum D. Thoma hic artic. 2. ad 1. *quòd authoritas illa loquitur de similitudine quae est per participationem luminis gloriae:* per illud enim intellectus beati quodammodo assimilatur Deo, & fit veluti deiformis, quatenus participat divinam intellectualitatem, & habet essentiam divinam pro objecto aliquo modo sibi conaturali, sicut ipse Deus. Vel secundo dici potest cum eodem S. Doctore 3. contra Gent. cap. 51. quòd per visionem beatam maximè Deo assimilamur, quatenus eadem felicitate fruimur, quàm Deus felix est, videndo eum immediatè per suam essentiam gerentem vices speciei, sicut ipse Deus per suam essentiam, seipsum intelligit.

Ad primum locum Augustini respondet etiam D. Thomas hic art. 2. ad 2. *quòd Augustinus ibi loquitur de cognitione quae habetur in via.* In secundo verò non loquitur de imagine, quae fit verbum formatum à nobis per intellectionem, sed de imagine naturali, nempe anima nostra, quae dicitur facta ad imaginem Dei, quam dicit perficiendam per visionem beatificam.

Alius verò locus in quo dicit, *quòd tunc verbum nostrum non erit falsum,* non est intelligendus de verbo creato, & à nobis formato; sed de verbo increato, seu de essentia divina gerente vices verbi creati; illa enim tunc dicitur verbum nostrum, quia intellectui nostro erit intimè unita, per modum verbi, & objecti contentis, & actu terminantis ejus cognitionem.

46.

Ad D. Thomam, praetermissà eorum solutione, qui existimant S. Doctorem ibi solum dare quandam congruentiam, desumptam ex his quae nobis communiter accidunt, ad probandum

A dari in Deo processionem Verbi: respondetur, quòd hæc propositio, *Quicumque intelligit, ex hoc quòd intelligit, producit verbum,* intelligenda est secundum distributionem accommodam, & pro generibus singulorum, non pro singulis generum. Quasi dicat, quòd in quocunque genere intelligentium, sive in quacunque natura creata intelligente, sive humana, sive angelica, datur processio verbi: esto non datur in omni individuo, sive in quacunque intellectione. Ex quo rectè inferit, quòd cum Deus sit etiam naturæ intelligentis, & in supremo intellectualitatis gradu, debet etiam intra ipsum dari processio Verbi.

B

Ad alium locum ex quaest. 4. de verit. dicendum, in omni quòd à nobis intelligitur, sive per similitudinem, sive per essentiam, formari verbum, quando essentia non est actus purus, nec suum esse in genere intelligibili: ut patet in anima separata, & in Angelis, qui licet cognoscant se per suam propriam substantiam gerentem vices speciei impressæ, tamen formant verbum de se; unde cum Deus sit actus purus, & suum esse, tam in genere intelligibili, quàm entitativo, nec format verbum in cognitione essentiali sui, nec à Beatis videtur mediante verbo ab illis expresso & producto, sed immediatè per suam essentiam, utriusque speciei, tam impressæ, quàm expressæ, vices gerentem, ut exponemus articulo sequenti.

47.

C

Objicies secundo cum Ildephonso Michaële supra citato: D. Gregorius libro 30. Moral. cap. 5. circa illud Iob: *Et concentum caeli qui se dormire faciet?* hæc scribit: *Postquam per mortem in pulvrem caro resolvitur, & per resurrectionem pulvis animatur, tunc de Deo audire verba non querimus, quia unum ipsum quòd implet omnia iam per speciem Dei verbum videmus; quòd tantò altius sonat, quanto & mentes nostras in intima illustratione penetrat. Sublatis namque Orientibus, & Occidentibus verbis, quasi quidem sonus eterna prædicationis, fit ipsa imago interna visionis.* Quibus ultimis verbis asserit, visionem beatificam esse imaginem, subindeque speciem expressam creatam Deum representantem.

D

Verùm huic objectioni solutio patet ex supra dictis; nam eodem sensu visio beatifica appellatur à D. Gregorio Dei imago, quò à D. Ioanne supra citato ejus similitudo dicitur: quia nimirum per illam intellectus noster perfectissimè Deo assimilatur, quatenus per illam essentia divina in ratione speciei expressæ ipsi intimè conjungitur, subindeque eadem felicitate quàm Deus perfuitur. Præterquam quòd per ipsam visionem beatificam, quae est ultima gratiæ sanctificantis perfectio & consummatio, imago Dei, quae in nobis inchoatur per gratiam, ultimò consummatur & perficitur. Unde S. Thomas supra relatus ait quòd per hanc visionem maximè Deo assimilamur.

E

Objicies tertio: Visio beata est actio: Sed non datur actio sine termino à se distincto & producto, cum actio sit fieri ipsius termini, seu via & tendentia ad illum: Ergo in visione beata debet dari aliquis terminus productus, qui non potest esse alius, quàm verbum, seu species expressa.

48.

Respondent aliqui, per visionem beatam produci modum quemdam unionis, quò essentia divina unitur in actu secundo cum intellectu beato: sicut

sicut in generatione humana producitur modus unionis, quò anima rationalis unitur corpori, & sicut in unione hypostatice datur aliquis modus unionis inter Verbum & humanitatem. Sed hæc responsio displicet, tum quia valde incertum est, an inter materiam & formam, Verbum & humanitatem, detur aliquis modus unionis; tum etiam quia realis unio essentia divina cum intellectu creato, à nulla creatura, sed à solo Deo potest fieri, cum extremum illud quod est essentia divina, in infinitum excedat omnem actionem creaturæ, ut ex vi illius possit reddi unita ipsi: ut patet in unione humanitatis ad Verbum, & intellectus ad essentiam divinam in ratione speciei impressæ.

49. Melius ergo responderetur, distinguendo Majorem. Visio beata est actio transiens, & de prædicamento actionis, nego. Immanens, & de prædicamento qualitatibus, concedo. Similiter distinguo Minorem: Non datur actio sine termino: actio transiens, & de prædicamento actionis, concedo. Actio immanens, & de prædicamento qualitatibus, nego.

50. Explicatur: Actus immanentes, ut docent Philosophi, licet virtualiter & eminenter habeant rationem actionis, quatenus sunt actus secundi potentia operativæ, formaliter tamen non sunt actiones, sed qualitates; nec consistunt in via & tendentia ad terminum, sicut actiones transeuntes, sed sunt actus perfecti & completi, ac proinde non debent necessario producere aliquem terminum. Ut enim docet D. Thomas 1. cont. Gent. cap. 100. Operatio immanens ab actione transeunte distinguitur, quod per illam non fit aliud præter ipsam operationem (intellige per se & essentialiter) sicut constat in videre vel audire; & ita comparatur ad operantem, sicut finis, non sicut via ad aliquid operatum & factum. Unde juxta Doctrinam D. Thomæ, intellectio non petit per se & essentialiter terminum productum, ad quem ordinetur tanquam ejus causalitas, & via; sed solum petit terminum productum, ut vitaliter uniat objectum potentia intelligenti, & illud ponat intra intellectum, per modum termini intrinseci ipsius intellectiois: quare si objectum de se habeat sufficientem actualitatem ad terminandam intellectioem, & sit secundum se intimè præfens, & unitum ipsi potentia; ut contingit in essentia divina respectu intellectus beati, sicut antea exposuimus, nullum per illam verbum producitur, saltem ex indigentia (ut constat in intellectioe essentiali, quâ Filii & Spiritus Sanctus intelligunt) licet possit produci ex fecunditate, ut fides docet de intellectioe notionali Patris.

51. Dices: Si intellectio non fit essentialiter actio productiva verbi, sed qualitas producta, sive in facto esse, necessario debet supponere aliquam actionem, & aliquid fieri, per quod producat: Sed hoc non potest dici, aliàs daretur actio ad actionem, quod est absurdum: Ergo &c.

52. Respondeo negando sequelam, quamvis enim intellectio, & aliæ actiones immanentes, sint qualitates, non verò actiones prædicamentales; quia tamen sunt actus secundi, & virtualiter seu eminenter habent rationem actionis, non indigent aliâ actione quâ producantur, sed emanant ab operante, sine aliâ causalitate distincta à se. Sicut ipsa actio transiens, quia est formaliter actus secundus agentis, non per aliam actionem, seu causalitatem; sed per seipsam immediatè ab

Tom. I.

A illo dimanat. De quo videri potest Ioannes à S. Thoma in libris de anima quæst. 11. art. 1. ubi hanc difficultatem luculenter exponit.

Objicies quartò: Si nullum daretur verbum creatum in visione beata, maximè quia essentia divina, de se non solum est intelligibilis, sed etiam intellecta; utpote actus purus in ordine intelligibili, & intimè præfens intellectui beatorum, ac proinde per nihil creatum potest fieri actu intellecta, nec intellectui magis præfens: Sed hæc ratio supponit falsum, nempe quòd de ratione essentia divina sit esse actu intellectam; & quamvis hoc esset verum, illa tamen non probaret intentum: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sententia. Major patet ex suprâ dictis, Minor verò probatur quantum ad singulas partes. Et in primis quòd hæc ratio falsum supponat, videtur manifestum, quia essentia divina, ab æterno non est actu cognita, saltem ab intellectu creato: Ergo non est de ratione illius esse intellectam in actu, sed solum intelligibilem ab intellectu creato. Ex quo probata manet secunda pars: quia ad rationem verbi, seu speciei expressæ, requiritur quòd objectum sit actu intellectum ab ipso intellectu cuius est verbum: Ergo si de ratione essentia divina, non sit esse actu intellectam ab intellectu creato, illa non potest supplere vices verbi in intellectioe creata, nec consequenter in visione beatifica. Quòd etiam ex intima præsentia, & unione divina essentia cum intellectu creato, non possit deduci impossibilitas verbi creati in visione beatifica, sic ostenditur. Angeli substantia est intimè præfens ejus intellectui, & tamen Angelus format verbum in cognitione sui, ut docet S. Thomas 4. cont. Gent. cap. 11. Ergo similiter, licet essentia Dei sit intimè præfens intellectui beatorum, hoc tamen non obstat, quominus de ea possit formari verbum à beatis.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, quantum ad omnes partes; ad probationem primæ dicendum, quòd sicut objectum potest dici intelligibile duobus modis; vel per denominationem extrinsecam, ex vi activa intellectus potentis illud cognoscere; vel per denominationem, & vim intrinsecam, quâ tãtam habet immaterialitatem, & actualitatem, ut se ipso possit intelligi, & supplere rationem speciei impressæ: ita etiam potest dici actu intellectum duobus modis: nimirum vel per denominationem extrinsecam, petitam ab actu potentia illud cognoscens; vel per denominationem intrinsecam, ratione immaterialitatis, & actualitatis, sufficientis immediatè per seipsum terminare actualem intellectioem. Licet ergo, esse actu intellectum primo modo, non sit de ratione, & conceptu quidditativo essentia divina, sed aliqua denominatio extrinseca illi adveniens in tempore, ex actu potentia intellectiva create illum cognoscens: esse tamen intellectum in actu, secundo modo, est de essentia Dei; eò quòd essentia divina sit infinite immaterialis, & actus purus, ac ultima actualitas in ordine intelligibili, & representabili. Unde sicut implicat, quòd forma quæ ex se est ultimus actus alicujus subjecti, vel potentia, uniatu illi mediante aliquâ aliâ formâ: v. g. quòd actio producatu per aliam actionem, quòd existentia existat per aliam existentiam; ita repugnat essentiam divinam fieri actu intelligibilem, vel intellectam, per aliquam formam, vel speciem à se distinctam. Ex quo patet responsio ad secundam probationem, ut enim divina essentia suppleat vices verbi creati

S

in visione beatifica, sufficit quod ex se, & ex sua natura, sit non solum intelligibilis, sed etiam intellecta hoc secundo modo; id est ex se habeat sufficientem actualitatem ad terminandam intellectiōnem creatam, & visionem beatificam, posito quod illa detur, & quod intellectus creatus per lumen gloriæ ad eam elevetur. Sicut ut persona divina possit ab æterno supplere vices substantiæ creatæ, solum requiritur quod habeat infinitam actualitatem in terminando, ratione cuius possit terminare quamcumque naturam creatam, carentem propriâ substantiâ, supposito quod illa producat, & ei coniungatur.

Ad tertiam probationem Minoris principalis, concesso Antecedente, neganda est Consequentia, & paritas. Ratio disparitatis est, quia licet substantia Angeli sit præsens ejus intellectui in actu primo, non solum in actu primo, & per modum objecti motivi; sed etiam in actu secundo, & per modum objecti terminativi; unde licet substantia Angeli non possit gerere vices speciei expressæ in cognitione sui, bene tamen essentia divina in intellectu beati.

55. Dices, Ideo Deus est præsens in actu secundo intentionaliter, & per modum objecti terminativi intellectui beatorum, quia est immaterialis: Sed Angelus etiam est immaterialis: Ergo ejus substantia est etiam præsens intentionaliter in actu secundo, proprio intellectui, & sic ratio disparitatis non tenet.

Respondeo negando Majorem, nam essentia divina habet rationem objecti motivi, & terminativi in sui cognitione, & in visione beatifica, quæ est aliqua divinæ cognitionis participatio, non præcisè ex eo quod sit immaterialis, sed ex eo quod sit actus purus, tam in ordine entitativo, quam intelligibili, sive quia est in supremo gradu immaterialitatis & actualitatis, ut antea declaravimus: unde exclusio materiæ, cum inclusione potentialitatis, competens Angelo, solum infert quod possit habere rationem speciei impressæ, & objecti motivi in cognitione sui; non tamen rationem speciei expressæ, & termini intrinseci suæ intellectiōnis: ad hoc enim necessarium esset, ut substantia Angeli esset suum esse, & suum intelligere; quod soli Deo competit, cum ipse solus sit actus purus, tam in ordine entitativo, quam intelligibili.

56. Objicies quinto: Amor beatificus producit terminum, qui dicitur impulsus, et si ad summum bonum clarè visum terminetur: Ergo etiam visio beatifica, quamvis terminetur ad essentiam divinam clarè cognitam, producet verbum, seu speciem expressam, illam repræsentantem.

Respondeo concesso Antecedente, negando Consequentiam, & paritatem, propter duplicem rationem discriminis. Prima est, quia impulsus qui est voluntatis terminus, non est ultima actualitas objecti amati, sed ponitur ut voluntatem completè & perfectè in objectum inclinet; & ideo quantumcumque perfectum sit objectum amatum, adhuc impulsus voluntatis admittitur: verbum autem ponitur ut ultima actualitas objecti intellecti, unde quando seipso objectum est in ultima actualitate, verbum non producit. Secunda ratio disparitatis est, quia impulsus non

petit esse ejusdem nature cum objecto dilecto, quia voluntas assimilativa non est, & ideo non repugnat impulsus productus erga summum bonum; verbum autem id postulat, & ideo in visione beatifica nullum verbum creatum dari potest.

Objicies ultimo: Quando D. Paulus vidit in raptu essentiam Dei, postea recordatus est multorum quæ in illo raptu viderat: unde ipsemet dicit quod *audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui*, 2. ad Corint. 12. Ergo in tali visione transeunte formavit aliquod verbum, divinam essentiam repræsentans. Consequentia videtur manifesta, ea enim quorum recordamur, habent aliquam sui speciem in memoria relictam, & per cognitionem quâ primò cognita fuerunt, productam, & expressam: Ergo si D. Paulus recordabatur eorum quæ viderat in raptu, tunc formavit aliquod verbum, seu aliquam speciem expressam, essentiam Dei, ejusque attributa repræsentantem.

Respondet D. Thomas hic art. 9. ad 2. his verbis. *Ad secundum dicendum, quod aliquæ potentie cognoscitivæ sunt, quæ ex speciebus primò conceptis alias formare possunt: sicut imaginatio ex præconceptis speciebus montis & auri, format speciem montis auri, & intellectus ex præconceptis speciebus generis & differentie, format rationem speciei: & similiter ex similitudine imaginis, formare possunt in nobis similitudinem ejus cuius est imago. Et sic Paulus vel quicumque alius videns Deum, ex ipsa visione essentia divina potest formare in se similitudines rerum quæ in essentia divina videntur: quæ remanserunt in Paulo, etiam postquam desit Dei essentiam videre. Ista tamen visio, quâ videntur res per hujusmodi species sic conceptas, est alia à visione, quâ videntur res in Deo. Quibus verbis clarè docet id quod mansit in memoria Pauli, post raptum in quo vidit divinam essentiam, non fuisse aliquam imaginem Dei in se (aliàs semper vidisset Deum, & illum habuisset præsentem in memoria, ratione talis speciei) sed fuisse repræsentationem ipsius visionis, & aliquarum rerum quas in Deo vidit, quarum repræsentationes formavit in proprio genere, & extra visionem beatificam. Sicut modo etiam beati tales repræsentationes extra verbum formant, ut possint per locutionem spirituales, cum aliis communicare de his quæ in Deo vident, ut dicemus in materia de locutione Angelorum.*

ARTICVLVS III.

An essentia divina uniatu intellectibus beatorum per modum speciei impressæ, & expressæ?

Partem negativam tenent non solum Aureolus, & Agidius à Præsentatione, qui speciem creatam in visione beatifica admittunt, sed etiam Vazquez, & Suarez, qui eam cum Thomistis negant; diverso tamen ducuntur fundamento. Vazquez enim hic disp. 43. cap. 3. docet in visione beatifica nullum requiri concursum specialem objecti in ratione speciei, & ideo essentiam divinam ad illam solum concurrere per modum causæ universalis, & eo tantum modo, quò ad alias cognosciones, & actiones creatas concurrat. Suarez verò tomo 1. Summæ Theol. lib. 2. cap. 12. admittit quidem, essentiam divinam